

Досвід конструювання методики дослідження уявлень про сексуальні стосунки у жінок

Дану статтю присвячено аналізу досвіду процедури конструювання та стандартизації авторської методики. В публікації представлені основні етапи розробки методики, подані та інтерпретовані статистичні дані у відповідності до вимог, що висуваються до процедури стандартизації тесту. В статті поданий детальний опис всіх етапів стандартизації тесту: підготовчого етапу, пілотного проведення тестування, обрахунку проміжних результатів, повторного пред'явлення та кінцевого підрахунку результатів, приділена особлива увага етичним аспектам дослідження. Презентовані результати розрахунку показників дискримінативності, внутрішньої узгодженості, дані ретестової надійності, очевидної та конструктивної валідності.

Ключові слова: уявлення про сексуальні стосунки, еротичні фантазії, мотивація сексуальної поведінки, цінності, що важливі при виборі сексуального партнера, дискримінативність, внутрішня узгодженість, факторний аналіз, ретестова надійність, очевидна валідність, конструктивна валідність.

Данная статья посвящена анализу процедуры конструирования и стандартизации авторской методики. В публикации представлены основные этапы разработки методики, поданы и проинтерпретированы статистические данные в соответствии к требованиям, что предъявляются к процедуре стандартизации теста. В статье подано детальное описание всех этапов стандартизации теста: подготовительного этапа, пилотажного тестирования, расчета промежуточных результатов, уделено особое внимание этическим аспектам исследования. Презентованы результаты расчета показателей дискриминативности, внутренней согласованности, приведены данные ретестовой надежности, очевидной и конструктивной валидности.

Ключевые слова: представления о сексуальных отношениях, эротические фантазии, мотивация сексуального поведения, ценности, что важны при выборе сексуального партнера, дискриминативность, внутренняя согласованность, факторный анализ, ретестовая надежность, очевидная валидность, конструктивная валидность.

Метою розробки даного опитувальника була потреба у створенні якісного діагностичного інструменту, спрямованого на дослідження уявлень про сексуальні стосунки у жінок, який би

дозволяв анонімний збір даних та одночасно мінімізував ризик неправдивих та соціально бажаних відповідей.

Уявлення про сексуальні стосунки – це комплекс форм мисленнєвої активності людини. Певною мірою це – прогноз, очікування, які за своїм змістом та наповненням можуть не співпадати з реальністю, внаслідок своєї викривленості. Вони фруструють особистість, що значною мірою відбивається на її подальшому сексуальному житті. До даного поняття ми включимо еротичні фантазії, мотивацію сексуальної поведінки та цінності, що важливі при виборі сексуального партнера. **Проблему** дослідження психологічних чинників порушення уявлень про сексуальні стосунки у жінок становить виділення психологічних чинників, які пов'язані з неадекватними уявленнями про сексуальні стосунки жінок та визначення внеску кожного з них у формування вищевказаних уявлень, а відтак, впливу на сексуальне здоров'я в цілому. Детальне вивчення даної проблеми дозволить виявити специфіку уявлень про сексуальні стосунки у жінок.

Вирішення даної проблеми є **актуальним**, адже аналіз та розуміння вказаної специфіки, оцінка внеску кожного з досліджуваних чинників, що її зумовлюють, дасть можливість корегувати надмірні очікування, неадекватні образи, девіантну поведінку, які можуть бути наслідком формування даного комплексу уявлень. Саме для розв'язання даних задач нами була розроблена авторська методика, спрямована на дослідження уявлень про сексуальні стосунки у жінок.

Стандартизація авторської методики дослідження уявлень про сексуальні стосунки у жінок здійснювалася в п'ять етапів.

На *підготовчому етапі* розроблявся дизайн дослідження, формулювалися твердження та розроблявся макет бланка. Розрахунки, що проводилися в ході проведення процедури стандартизації тесту, здійснювалися на базі статистичної програми обробки даних SPSS-16. Питання були сформульовані відповідно до вимог щодо постановки коректних запитань досліджуваним [2]. Теоретичну основу для конструювання питань тесту склала типологія еротичних фантазій жінок за W. Masters, V. Johnson (дикунка, вуаєристка, володарка, жертва, кохана та прекрасна дама) [9]; типи мотивації сексуальної поведінки за Г.С. Васильченком (гомеостабілізуючий, ігровий, шаблонно-регламентований та генітальний) [11], загальні цінності вибору партнера (зовнішні параметри: риси обличчя, будова тіла, привабливість; моральні цінності: виховання, традиції, загальнолюдські цінності; особистісні якості). Для формулювання тверджень для

тесту ми орієнтувалися на анкету для визначення жіночих еротичних фантазій W. Masters, V. Johnson та метод оцінки мотивації сексуальної поведінки В.В. Кришталя [7].

Питання для першого блоку опитувальника формувалися з урахуванням 6 типів жіночих еротичних фантазій:

Тип 1: «Прекрасна дама». Це романтично пасивна жінка, об'єкт бажань. Вона надзвичайно приваблива, чутлива, однак, часом просто недосяжна для партнера. Такі жінки дуже детально візуалізують місце, оточення, одяг, деталі інтер'єру. Для них важливим є досконалість візуального образу, його нереальність. Такі жінки у своїх фантазіях роблять особливий акцент на своїй цінності, вроді, неповторності. Особливістю таких фантазій є довгі прелюдії (це можуть бути залицяння, побачення, зустрічі, фрагменти спілкування), вони часто можуть бути настільки тривалими, що цими предісторіями все і закінчуються. Зрештою, сексуальний компонент в таких фантазіях передбачається і збудження може наставати від його передчуття. Сюжет таких фантазій схожий на класичний жіночий роман.

Тип 2: «Кохана». Для представниць цього типу не існує сексу без кохання. Для них важливим є спілкування поза сексом, взаєморозуміння, довіра, підтримка, взаємне піклування. Ключовим моментом таких мрій виступає вірність. Жінки з даним типом фантазій часто бачать свого партнера як однолітка, рівного жінці за статусом, соціальним становищем, інтересами, віком. Акцент в таких мріях робиться на почуттях та відчуттях.

Тип 3: «Дикунка». Це тип сексуально розкутої жінки, яка не соромиться своїх бажань, фантазій, завжди готова втілити їх у реальність. Готова експериментувати. Активна, однак, навряд чи її можна назвати наполегливою. Є непередбачуваною для партнера і самої себе. Під час фантазування відбувається динамічна зміна місць, поз, видів. На нашу думку, це жінка з досить високим лібідо.

Тип 4: «Володарка». Такі жінки займають домінуючі ролі. Діапазон образів в таких мріях широкий – від садистських нахилів до просто авторитарного стилю поведінки. Такі жінки мають бажання керувати партнером, бути головним в парі або принижувати його. Отримання задоволення в таких мріях відбувається за рахунок усвідомлення власної могутності, влади, компетентності, статусу.

Тип 5: «Жертва». Даний тип – це жінки, з бажанням підкорятися, з мазохістськими тенденціями. В таких фантазіях отримання задоволення може отримуватися від відчуття фізичного болю та приниження, у поєднанні з визнанням чоловіка як людини, вищої за жінку, чоловіка як головного в парі. Даному

типу властиві фантазії з тематикою зґвалтування, мазохістськими діями, підкоренням.

Тип 6: «Вауєристка». Це повністю пасивний тип. Такі жінки можуть збуджуватися та отримувати задоволення від підглядання за іншими, перегляду зображень еротичного характеру, фільмів. Зазвичай для них є важливою присутність у фантазіях сторонніх людей (перехожих, сусідів, колег) в оголеному чи напівоголеному вигляді [8].

Для кожного з типів еротичних фантазій були сформовані 12 питань. Для того, щоб кожна зі шкал була в достатній мірі збалансованою ми розподіляли прямі та непрямі питання в рівному відношенні. Кожне питання формулювалося таким чином, що мало лише одне твердження. Були виключені питання з небажаними формулюваннями: використанням формулювань з позначенням частоти дій, конкретного позначення почуттів та емоцій. Завдання побудовані дихотомічно, тобто передбачається або згода, або незгода з твердженням.

Частина тесту, що присвячена визначенню домінуючої мотивації сексуальної поведінки, побудована за аналогічними принципами, і для кожного з типів мотивації підібрано 10 питань.

Отже ми формували субшкали, що досліджують такі типи мотивації сексуальної поведінки:

Тип 1: «Гомеостабілізуючий». Даний тип визначається тим, що після кожної сексуальної розрядки відбувається наростання сексуального збудження, що супроводжується відчуттям дискомфорту, внаслідок порушення певного усталеного балансу. Так, кожен наступний контакт має на меті певне відновлення цього балансу та отримання рівноваги. Акцент в побудові питань робився саме на відчуття, що виникають після статевого акту.

Тип 2: «Ігровий». Це тип, в якому гармонійно поєднані романтика та сексуальний компонент. Питання для даного типу формувалися на підставі з'ясування ролі романтичної гри та флірту, кохання та сексуальних стосунків для досліджуваних, наскільки необхідними для них є дані аспекти.

Тип 3: «Шаблонно-регламентований». Тип, що характеризується виконанням певних зобов'язань, норм, правил. Для формулювання питань для даної шкали цікавим було з'ясувати ставлення досліджуваних до норм та правил суспільства, сексуальних традицій, місця жінки в сексуальному тандемі, сексуальної конформності.

Тип 4: «Генітальний». Для жінок, що мають даний тип мотивації сексуальної поведінки складно розрізнити збудження від

потягу, вони мають хаотичні сексуальні зв'язки. При формулюванні питань для даної групи ми з'ясовували ставлення жінок до випадкового сексу, частоті зміни статевих партнерів, довготривалих стосунків, зв'язку кохання та сексу.

Під час розробки питань для даного блоку тесту ми орієнтувалися на методик, що розроблена В.В. Кришталем [7].

Третій блок методики присвячений головним якостям, за якими відбувається вибір сексуального партнера. В ході конструювання методики були виділені наступні групи цінностей:

Група 1. «Зовнішність». В дану групу були включені питання, що встановлювали важливість зовнішніх параметрів партнера: колір шкіри, вага, зріст, запах, розмір статевого члена, колір волосся та очей. Дана група питань формулювалася таким чином, щоб з'ясувати наскільки важлива для жінки фізична привабливість, здоров'я, фізична форма сексуального партнера.

Група 2. «Моральні якості». Це доброта, цінність власного слова, цінність сім'ї, порядність, релігійність, любов до тварин, повага до старших, чесність, наявність. Питання даної групи формулювалися переважно як непрямі, для того, щоб уникнути соціально бажаних відповідей.

Група 3. «Матеріальні можливості та статус». Питання для даної шкали підбиралися таким чином, щоб можна було достеменно з'ясувати, наскільки важливими для жінки є матеріальні багатства та статус сексуального партнера, а саме, матеріальний статок, престижна робота, стабільний прибуток, великий спадок, наявність заможних родичів, наявність власного майна, коштовний одяг та аксесуари, можливість матеріально утримувати жінку, гідна освіта.

Група 4. «Особисті якості». До особистих якостей ми включили такі параметри, як уважність, надійність, відповідальність, почуття гумору, відкритість, розум, вихованість, стриманість.

Для кожної з 4 субшкал було сформовано 10 тверджень, що передбачають дихотомічні відповіді.

Для підвищення надійності та ефективності тесту на етапі відбору тверджень використали наступні можливості: коректне формулювання тверджень; використання збалансованої шкали (однакова кількість прямих та непрямих тверджень); використання дихотомічних варіантів відповідей.

Перша хвиля дослідження представляла пілотне пред'явлення тесту, що проводилося з 1 березня 2012 року по 10 квітня 2012 року. В дослідженні прийняли участь 216 жінок від 18 до 57 років. На підставі того, що вибірка є значною за обсягом, вона

складається з представниць різного віку, різного соціального статусу, освіти та матеріальної забезпеченості можна стверджувати, що дана вибірка наближена до репрезентативної.

Вікова структура вибірки представлена в таблиці:

18-25 років	26-30 років	31-40 років	41-50 років	51-57 років
104	71	23	12	6

Дослідження проводилося на базі Київського національного університету імені Тараса Шевченка серед студенток біологічного, економічного, кібернетичного факультетів та військового інституту, а також в дослідженні брали участь жінки різного віку, що були знайдені за допомогою соціальних мереж www.vk.com та www.facebook.com. Всі досліджувані попередньо були поінформовані про інтимний характер дослідження, а також про те, що вони можуть відмовитися від участі, якщо не готові відверто відповідати на поставлені запитання. Всі жінки, що брали участь в дослідженні, стверджували, що мають сексуальний досвід.

Місце проведення дослідження систематизоване в таблиці:

Місце проведення дослідження		Кількість досліджуваних
КНУ імені Тараса Шевченка	біологічний факультет	63
	кібернетичний факультет	17
	економічний факультет	15
	військовий інститут	8
Електронне листування в мережі	www.vk.com	64
	www.facebook.com	30
Особисті контакти дослідника		19

Ще одним параметром опису вибірки є наявність вищої освіти. На питання, що поставлене в анкеті, досліджувані відповіли:

Рівень освіти досліджуваних		Кількість осіб
Мають освіту	Закінчена вища	80
	Незакінчена вища	103
	Спеціальна	29
Не мають вищої або спеціальної освіти		4

На момент опитування сексуального партнера мали 59,6% опитуваних жінок, відповідна кількість жінок без партнера становила – 40,4%.

Середня кількість сексуальних партнерів для жінок різних вікових груп становить:

Вік	Середня кількість сексуальних партнерів
18-25	1,9
26-30	2,1
31-40	2,6
41-50	2
51-57	1,7

Пошук жінок, що погодилися взяти участь у дослідженні супроводжувався певними складностями, що були спричинені інтимним характером теми дослідження. Щоб створити максимально комфортні умови, були вжиті наступні заходи. По-перше, запрошення до співпраці робилося максимально делікатно із урахуванням індивідуальності жінки або аудиторії. По-друге, оскільки дослідження проводилося в два етапи, важливим було позначення анкети для подальшого співставлення результатів для перевірки ретестової надійності. Саме тому була запропонована система кодування, подібна до створення кодових слів у банках. Досліджуваним пропонувалося позначити тести або дівочим прізвищем матері, прізвиськом домашньої тварини, або першою частиною власної електронної скриньки, для того, щоб за місяць вони могли ідентифікувати власні позначення. Така анонімність була вжита для того, щоб створити максимально безпечні та комфортні умови для жінок, а відтак отримати щирі відповіді. По-третє, була розроблена інструкція яка ще раз підкреслювала анонімність результатів, значення щирості.

Пілотна версія тесту включала в себе анкету, інструкцію до тесту, власне тест, що складався з 152 тверджень, та питання на предмет очевидної валідності: «Як Ви вважаєте, що саме досліджує даний опитувальник?».

Після завершення збору даних були проведені *проміжні обрахунки* показників дискримінативності та внутрішньої узгодженості тесту. Внаслідок проведення процедур з першої версії тесту були виключені питання, що мали низькі показники дискримінативності та внутрішньої узгодженості. Загальна кількість виключених питань 28.

Показник альфа Кронбаха для кожної зі шкал тесту блоку вивчення еротичних фантазій становить:

Тип еротичної фантазії	К-ть тверджень	α шкали
Прекрасна дама	10	0,648
Кохана	10	0,810
Дикунка	10	0,717
Володарка	10	0,679
Жертва	10	0,704
Вауеристка	10	0,727

Показник альфи для шкал блоку мотивація сексуальної поведінки становить:

Тип мотивації сексуальної поведінки	К-ть тверджень	α шкали
Гомеостабілізуючий тип	8	0,655
Ігровий тип	8	0,678
Шаблонно-регламентований тип	8	0,491
Генітальний	8	0,681

Аналогічні дані для блоку цінності, що важливі для вибору сексуального партнера.

Визначальні цінності при виборі статевого партнера	К-ть тверджень	α шкали
Зовнішність	8	0,549
Моральні якості	8	0,616
Матеріальні якості та статус	8	0,720
Особистісні	8	0,587

Шкали з показниками від 0,5 ми вважаємо надійними, оскільки питання даних шкал мають високі показники дискримінативності завдань від 0,25 до 0,75 [1; 6].

Через календарний місяць був розпочата друга хвиля дослідження, що тривала з 18 квітня 2012 року до 1 червня 2012 року. Основна її мета – збір матеріалу для обрахунків ретестової надійності та факторного аналізу, роздача опитувальників, за результатами яких ми можемо виміряти конструктну та очевидну валідність тесту.

В ході проведення повторного дослідження відсіялося 10 досліджуваних з групи студенток Київського національного університету, так загальна кількість досліджуваних склала 208 осіб. Відсів пов'язаний з тим, що, на відміну від жінок, які були знайдені в соціальних мережах, і при першому зверненні залишали свій контакт (акаунт або електронну пошту),

студентки факультету могли залишити свої контакти за власним бажанням, так віднайти 10 жінок виявилось неможливим.

Для простоти співставлення тестів першої та другої хвиль для жінок-досліджуваних кожної з груп (студентки по факультетах, жінки за назвою соціальних мереж) були сформовані списки кодів імен. Так кожна досліджувана могла візуально впізнати власне кодове слово з загального списку на аркуші. Тому анкети були співставлені точно.

Для кожної досліджуваної перерва між першою та другою хвилями дослідження складала 4 тижні. Кожній жінці, що брала участь в дослідженні, пропонувалося заповнити повторно тест, що мав видозмінену інструкцію, та меншу кількість питань за рахунок виключення тверджень з низькими показниками дискримінативності та внутрішньої узгодженості, а також три інші методики – Фрайбурзький особистісний опитувальник (FPI), Індекс життєвого стилю (Life Style Index, LSI) та тест визначення ціннісних орієнтацій М. Рокіча.

Інші методики ми використовували для того, щоб за їх результатами обраховувати показники конструктної валідності.

Так, Фрайбурзький особистісний опитувальник демонструє наступні фактори: нервозність, спонтанна агресивність, депресивність, збудливість, товариськість, помірність, реактивна агресивність, стриманість, відвертість, екстраверсія-інтроверсія, емоційна лабільність, мужність-жіночність. Дані фактори можна співставити з окремими шкалами авторської методики дослідження уявлень про сексуальні стосунки у жінок на предмет конструктної валідності [1].

Методика «Індекс життєвого стилю» сьогодні є найбільш вдалим інструментом для діагностування механізмів психологічного захисту, зокрема завдяки їй можна виявити основні захисти та оцінити міру напруження кожного з них [4]. Результати, що отримані за допомогою даної методики є цікавими у співставленні окремих шкал авторської методики дослідження уявлень про сексуальні стосунки та основних типів захисних механізмів. А також формулювання висновків стосовно достовірності результатів [2].

Методика «Ціннісні орієнтації» М. Рокіча була обрана нами для встановлення кореляційних зв'язків між загальними ціннісними орієнтаціями та домінуючою цінністю у виборі сексуального партнера, адже система ціннісних орієнтацій визначає змістовий бік спрямованості особистості та складає основу її ставлень

до оточуючого світу, інших людей, самої себе, основу світогляду та ядро мотивації, життєдіяльності загалом. [5].

На підставі отриманих даних на *етапі обробки* були зроблені висновки стосовно ретестової надійності, змістового навантаження тесту за шкалами (факторний аналіз), проведений аналіз кореляційних зв'язків між розробленим опитувальником та іншими тестами, був здійснений обрахунок середніх значень.

Показники ретестової надійності були проаналізовані як високі [10]. Наведемо їх нижче.

Кореляційний зв'язок пілотним та ретестовим пред'явленням для шкали «*Прекрасна дама*» склав 0,729 (при рівні значущості 0,000). Для шкали «*Кохана*» був обчислений такий коефіцієнт кореляції, як 0,823 (при рівні значущості 0,000), для шкали «*Дикунка*» кореляція склала 0,678 (при рівні значущості 0,000), для «*Володарка*» показник ретестової надійності 0,643 (при рівні значущості 0,000), для шкали «*Жертва*» кореляція становить 0,719 (при рівні значущості 0,000), для шкали «*Вуаеристка*» 0,645 (при рівні значущості 0,000).

Проводячи аналіз отриманих даних, варто відзначити високі показники ретестової надійності по шкалі «*Кохана*». Достатньо високий, більший ніж нормативний коефіцієнт, 0,7 у шкал «*Прекрасна дама*» та «*Жертва*» і високий у шкал «*Дикунка*», «*Володарка*» та «*Вуаеристка*».

Обрахунки блоку мотивація сексуальної поведінки наведені нижче.

Коефіцієнт кореляції для шкали «*Гомеостабілізуючий тип*» склав 0,710 (при рівні значущості 0,000), для шкали «*Ігровий тип*» ретестова надійність становить 0,702 (при рівні значущості 0,000), для шкали «*Шаблонно-регламентований тип*» коефіцієнт кореляції Спірмена складає 0,680 (при рівні значущості 0,000), для шкали «*Генітальний тип*» кореляція становить 0,645 (при рівні значущості 0,000).

Отже, можна відмітити високий коефіцієнт ретестової надійності для шкал «*Гомеостабілізуючий тип*», «*Ігровий тип*». Достатній коефіцієнт для шкал «*Шаблонно-регламетованний тип*» та «*Генітальний тип*».

Аналіз ретестової надійності для шкал блоку цінності, що важливі при виборі сексуального партнера для шкали «*Зовнішність*» складає 0,690 (при рівні значущості 0,000), для шкали «*Моральність*» був обчислений такий показник ретестової надійності 0,706 (при рівні значущості 0,000), для шкали «*Матеріальні цінності та статус*» кореляція між двома замінами

становить 0,772 (при рівні значущості 0,000) та для шкали «Особистісні якості» коефіцієнт кореляції становить 0,702 (при рівні значущості 0,000).

Аналізуючи отримані дані, варто відмітити високу ретестову надійність шкали «Матеріальні цінності та статус». Інші шкали «Зовнішність», «Моральність» та «Особистісні якості» мають достатній рівень надійності.

Провівши процедуру оцінки ретестової надійності шкал авторської тестової методики визначення уявлень про сексуальні стосунки у жінок, варто відмітити діапазон кореляційних зв'язків від 0,645 до 0,823. Це свідчить про високу ретестову надійність даної методики.

В ході *факторного аналізу* для блоку «еротичні фантазії» було виділено 6 факторів, для блоку «мотивація сексуальної поведінки» виділено 4 фактори, та для «цінностей, що важливі для вибору сексуального партнера» встановлено навантаження за 4 факторами. Всі фактори були об'єднані логічно за змістовим навантаженням.

Аналізуючи оцінку *конструктної валідності* методом кореляційного аналізу, що мав на меті встановлення взаємозв'язків між розроблюваним опитувальником та трьома відомими стандартизованими тестами, можна констатувати високий показник конструктної валідності.

Для вимірювання *очевидної валідності* в бланк тесту в першій хвилині було включене питання: «Як Ви вважаєте, для дослідження чого розроблений даний опитувальник?»

Відповіді були згруповані за параметром точності:

- абсолютно точна відповідь, тобто відповідь, в якій досліджуваний описав три компоненти дослідження, зокрема еротичні фантазії, мотиви сексуальної поведінки та параметри вибору сексуального партнера у зручній для нього формі;
- точна відповідь, що описує принаймні два параметри дослідження;
- частково точна відповідь, а саме висновок щодо дослідження еротичних фантазій, або мотивації сексуальної поведінки, або бажаних рис сексуального партнера;
- неточна відповідь, досліджувані стверджують, що методика досліджує щось, що не ставилося за предмет дослідження або не заповнювали дане поле.

За результатами обрахунків неточну відповідь або жодної відповіді взагалі не дали лише 10% досліджуваних жінок. Част-

ково точну відповідь дали 96 жінок, що склало 44% загальної вибірки. Точні відповіді – це твердження, в яких розгадані відразу два конструкти. Відсоток точних відповідей – 40%. Відсоток абсолютно точних відповідей незначний – 6. Це можна пояснити відсутністю психологічної освіти у більшості досліджуваних жінок, широтою досліджуваних явищ даного тесту.

Аналізуючи отримані дані, можна сказати, що даний тест має високий показник за очевидною валідністю, тобто 90%. Саме такий відсоток жінок розуміли, що вимірює даний тест.

Для того, щоб визначити діапазон середніх та високих значень по кожній зі шкал тесту, були проведені обрахунки середніх значень.

На підставі проаналізованих даних можна визначити середні показники для блоку тесту «еротичні фантазії»:

- 1-3 – низький рівень вираженості типу;
- 4-6 – середній рівень вираженості типу;
- 7-10 – високий рівень вираженості типу.

В ході аналізу отриманих даних для блоків «Мотивація сексуальної поведінки» та «Цінності, що важливі для вибору сексуального партнера» були запропоновані такі середні значення:

- 1-3 – низький рівень вираженості типу;
- 4-6 – середній рівень вираженості типу;
- 7-8 – високий рівень вираженості типу.

Висновки. Метою розробки авторської методики, що спрямована на дослідження уявлень про сексуальні стосунки, постала необхідність розробки якісного психодіагностичного інструменту дослідження зазначених уявлень, що могла б анонімно збирати дані, мінімізувала би ризик неправдивих та соціально бажаних відповідей, спонукала розробити авторську методику.

Авторська методика дослідження уявлень про сексуальні стосунки у жінок містить 124 твердження, на які передбачені відповіді типу «згодна» та «не згодна». Тест проходив стандартизацію на виборці, що складалася з 216 жінок різного віку, соціального статусу та освітнього рівня. Тест має 14 субшкал.

Блок «типи еротичних фантазій» складається із 6 шкал: «Прекрасна дама», «Кохана», «Дикунка», «Володарка», «Жертва», «Вуаєристка»; кожна шкала має 10 тверджень.

Блок «Типи мотивації сексуальної поведінки» має 4 шкали: «Гомеостабілізуючий тип», «Ігровий тип», «Шаблонно-регламентований тип» та «Генітальний тип», кожна шкала складається з 8 тверджень.

Блок «Цінності, що важливі для вибору сексуального партнера» має 4 субшкали: «Зовнішність», «Моральні якості», «Матеріальні цінності та статус», «Особистісні якості». Шкала складається з 8 тверджень.

Коефіцієнти внутрішньої узгодженості для факторів еротичних фантазій, що отримані в ході дослідження, мають значення від 0,64 до 0,81. Для факторів блоку «Мотивації сексуальної поведінки» – від 0,49 до 0,68. Для факторів блоку «Цінності, що важливі при виборі партнера» – від 0,54 до 0,72.

Ретестова надійність перевірялася з інтервалом ретесту у 4 тижні, вона коливається за окремими показниками для еротичних фантазій від 0,64 до 0,82, для мотивації сексуальної поведінки від 0,64 до 0,71, для цінностей важливих при виборі партнера від 0,69 до 0,77.

Тест проходив перевірку *очевидної валідності*, так 90% досліджуваних жінок дійшли висновку, що даний тест розроблений для дослідження сексуальних тематик, зокрема еротичних фантазій, причин вибору партнерів та сексуальних контактів.

Тест пройшов аналіз *конструктивної валідності* методом аналізу окремих типів жінок з особистісними рисами, що вивчає Фрайбурзький особистісний опитувальник, а також цінностей вибору сексуального партнера з цінностями, що наведені у тесті М. Рокіча. Були отримані логічні кореляційні зв'язки.

Висновки. Згідно отриманих репрезентативних даних авторський тест можна використовувати для проведення наукового дослідження, адже він відповідає вимогам, що висуваються до процедури стандартизації психологічних тестів.

Список використаних джерел

1. Бурлачук Л.Ф. Словарь-справочник по психодиагностике / Л.Ф. Бурлачук. – СПб.: Питер, 2007. — 688 с.
2. Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика / Л.Ф. Бурлачук. – СПб.: Питер, 2006. – 351 с.
3. Буртянский Д.Л. Основы клинической сексологии и патогенетической психотерапии / Д.Л. Буртянский, В.В. Кришталь, Г.В. Смирнов. – Саратов: Издательство Саратовского университета, 1987. – 206 с.
4. Вассерман Л.И. Психологическая диагностика индекса жизненного стиля / Л.И. Вассерман, О.Ф. Ерышев, Е.Б. Клубова. – СПб.: Издательство: СПбНИПНИ им. В.М.Бехтерева, 2005. – 50 с.

5. Карелин А. Большая энциклопедия психологических тестов / А. Карелин. – Издательство: ЭКСМО, 2007. – 416 с.
6. Кляйн П. Справочное руководство по конструированию тестов / П. Кляйн. – Издательство: Киев: ПАН Лтд, 1994. – 286 с.
7. Кришталь В.В. Сексология: учебное пособие / В.В. Кришталь, С.Р. Григорян. – М.: ПЕР СЭ, 2002. – 879 с.
8. Крукс Р. Сексуальность / Крукс Р., Баур К.. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2005. – 480 с.
9. Мастерс У. Основы сексологии / Мастерс У., Джонсон В., Коллони Р. – Издательство: МИР, 1998. – 702 с.
10. Засоби контролю діагностичних якостей психологічних тестів [Електронний ресурс] / С.М. Морозов. – Режим доступу до джерела: <http://psyfactor.org/lib/morozov1.htm>
11. Общая сексопатология. Руководство для врачей / [Г.С. Васильченко, И.Л. Ботнева, Ю.Ю. Винник, А. Нохуров, С.А. Овсянников, Ю.А. Решетняк]; под ред. Г.С. Васильченко. – М.: ОАО «Издательство «Медицина», 2005. – 512 с.

This article is devoted to analysis of the experience of construction and standardization procedure of author's methodology concerning women's conception about sexual relationship. This methodology includes research of types of erotic fantasies motivation of sexual behavior and values that are important for choosing a sexual partner. The detailed descriptions of each type of concept based on previous science researches are submitted. The development expediency of this methodology and diagnostic potential are proved in the article. The article contains a description of main stages of methodology development. This publication particularly describes the sample, which was used for standardization procedure. This sample has strict quotas of age, quantity of sexual partners and presence of sexual partner on the moment of research conducting. A statistical data is necessary for test standardization procedure is represented. The article has a detailed description of all test standardization stages: preparatory stage, pilot testing, repeated testing and final data analysis. Great attention is devoted to the ethic aspects of research and maintenance of anonymity and confidence of research participants' data. The results of discriminatively indicators, internal coherence, retest reliability, evident and constructive validity that were identified by alfa-Cronbach's coefficient calculation, percentage of typical answers, correlation and factor analysis, means calculation and content analysis of open questions are analyzed.

Keywords: conception of sexual relationship, erotic fantasies, motivation of sexual behavior, values important for sexual partner preference, discriminability, internal congruence, factor analyses, retest reliability, obvious validity, constructive validity.

Отримано: 15.01.2013 р.